

sírgödröt. Leletmentésünk során feltártuk a matusorú férfi sírját, megállapítottuk, hogy a rendőrök a női váz felszedése közben elérték a férfiváz koponyáját és felkarcsontját, s elbontották – ha volt – a két sír közötti padkát, így kétséget kizáróan nem sikerült bizonyítani a két váz összetartozását, a kettős temetkezés létét. A felékszerezett női és az áttört, öntött bronzveretekkel díszített övvel eltemetett férfi sírja annak az avar temetőnek a része, amelyből több sír, köztük lovassír leletanyaga került az 1880-as évek végén a Magyar Nemzeti Múzeumba.

NAGY ERZSÉBET

238. Kiskunfélegyháza határa

(Bács-Kiskun megye) Ő, B, Sza, N, A, Á, Kö, Kk

A Nabucco gázvezeték Csongrád és Bács-Kiskun megyét érintő nyomvonalszakaszára készítenő örökségvédelmi hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárásokat 2009. december 7. és 2010. május 25. között végeztük. A beruházás a két megye területén áthaladva összesen 23 település közigazgatási területén valósul majd meg, a tervezett 177 km hosszú nyomvonal mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A terepi felderítés időpontjában a külterületi szakasz meghatározó részét (kb. 21%-át) már sűrű vetés borította, nagyjából hasonló arányban (kb. 19%) fordult elő erdő, rét, legelő, ill. gazzal fedett terület, melyeken nem lehetett terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

A Kiskunfélegyháza külterületén végzett munka során két ismert lelőhelyet érintettünk: *Madarasi-rész D/10* (KÖH 34456); *Hatöles-úti-dűlő C/7* (34465). *További 12 új lelőhelyet találtunk: Karsai J.-tanyától É-ra I. és II.* (KÖH 74485, 74487); *Fazekas-tanya* (74489); *Toldi-tanya I. és II.* (74491, 74493); *Félegyházi-tanyák, Csukás-éri főcsatornától D-re* (74495); *Dózsa Tsz II.* (74497); *Fürj-tanya* (74499); *Iványi-tanya* (74501); *Nánási-tanya* (74503); *Tóth-tanyától K-re* (74505); *Szűjjártó-tanya* (74507). Területükről őskori, bronzkori, szarmata, népvándorlás kori, avar, Árpád-kori, középkori, késő középkori és újkori leletek kerültek elő. Egy lelőhely esetében – az adattári adatok alapján – középkori templom, ill. késő középkori temető meglétével is számolni kell a telepnyom mellett.

Munkatársak: Sóskuti Kornél régész; Alács Attila, Bognár Margit, Takács Gábor, Rózsa Gábor, Kovács Sándor, Bárdos Nándor, Németh Dániel, Szabados György technikusok.

PARDITKA GYÖRGYI

239. Kiskunhalas, Alsószállás

(Bács-Kiskun megye) Sza, I

2010 tavaszán megelőző feltárásokat végeztünk a Magyar-Horvát gázvezeték fektetése által érintett lelőhelyeken.

Alsószállás I. (HT-124 lh., KÖH 72689): A lelőhely Kiskunhalas belterületétől DK-re, a Kiskunhalas-Szeged műúttól kb. 550 m-rel D-re, az Alsószállási-csatornától 250 m-rel Ny-ra, a tanyaépületek közelében, két ÉNy-DK irányba futó villanyvezeték közti területen, egy kisebb homokdomb oldalában található. A régészeti megfigyelés során észlelt lelőhely kiterjedését nem tudtuk megállapítani, mivel a környező szántóföldön nem találtunk régészeti leletanyagot. A nyomvonalon a 80–100 cm vastag felső termőrét alatt 2 objektumot találtunk: egy kisebb gödröt, melyből újkori kerámia került elő, ill. egy a szelvényen ÉNy-DK irányba keresztülhaladó árokrendszert, mely négy párhuzamosan futó, eltérő nagyságú árokból állt. Az árokrendszer egyik ágából egyetlen apró, durva, kézzel formált kerámia-töredék került elő. Több régészeti jelenséget az árok környezetében, a nyomvonalon nem találtunk, egy a nyomvonalon kívül eső településhez tartozó kerítőárókként határozhatjuk meg az objektumot.

Alsószállás II. (HT-129 lh., KÖH 72691): A lelőhely Kiskunhalas belterületétől K-re, a Kiskunhalas-Szeged műúttól 700 m-re ÉK-re, a Godó-tanyától 850 m-re Ny-ra, egy kisebb, K-Ny irányú homokdombon található. 2010 januárjában a vezeték fektetéséhez kapcsolódó régészeti megfigyelés során került elő; kiterjedését nem tudtuk megállapítani. Március 10-én végeztük el a feltárást a gázvezeték nyomvonalában. A lehumuszolt 110 m²-ből 30 m² bizonyult régészeti szempontból pozitívnak. Az átlagosan 50 cm vastag felső, világosbarna homokos termőrét alatt egy 15–20 cm vastag eltemetett, sötétbarna színű humuszrétegben figyeltük meg az objektumok indulási szintjét. A sárga homokos altalaj 100–120 cm mélyen jelentkezett. A szakfelületek során egy ÉK-DNy tengelyű, lekerekített sarkú téglalap alakú ház foltja és az ÉK-i végéhez csatlakozó kerek kemence platnija került elő. A kemence sütőfelülete alá a jobb hőtartás érdekében edénytöredékeket helyeztek. A ház közelében, a K-i szelvényfalban egy másik kemence paticsos foltja látszódtott, amely előtt a szelvény alján, a sárga homokos altalajon egy kis, kerek gödör (hamusgödör?) foltja rajzolódott ki. A régészeti lelőhely kijelölése és a gázvezeték-fektetési munkálatok felfüggesztése ellenére a kivitelező folytatta az árokásást a területen és 3 objektumot megsemmisített. A ház a kemencével valamint a gödör teljesen eltűnt, csak az egykori helyüket sikerült nagyjából azonosítani, ill. a megfigyelés során készült fotók alapján dokumentálni. A szelvényből kihányt földet átvizsgáltuk, megtaláltuk a kemence sütőfelületének darabjait, a platni alá helyezett durva házikerámia-töredékeket és egy korongolt szarmata kerámia-töredéket. Egyedül a szelvényfal mentén megfigyelt kemencéből maradt meg egy kis darab, amelyet fel tudunk tární. A régészeti jelenségek és a leletanyag alapján egy szarmata település kis részletét sikerült a gázvezeték nyomvonalában megfigyelni.

A leletanyag a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerül végleges elhelyezésre.